

Geachte minister Van Engelshoven,

Met deze brief willen wij, Nederlandse studentenorganisaties, -raden en -vakbonden, onze ontevredenheid aan u kenbaar maken over de langdurige trend van afnemende financiering per student in het wetenschappelijk onderwijs en over het gebrek aan perspectief op verbetering van die situatie. In het bijzonder vinden we het een probleem dat deze trend zich door dreigt te zetten ondanks de investeringen die mogelijk worden door het vrijkomen van de *studievoorschotmiddelen*.¹ Bij het afschaffen van de basisbeurs is aan studenten beloofd dat het vrijgekomen geld gebruikt zou worden om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Door bezuinigingen op wetenschappelijk onderwijs door uw voorganger minister Bussemaker en door de door u aangekondigde *doelmatigheidskortingen* op onderwijs is er tot 2021 echter sprake van een netto bezuiniging op wetenschappelijk onderwijs. Ook daarna zijn de investeringen in het wetenschappelijk onderwijs onvoldoende om weer een stijging in de rijksbijdrage per student te realiseren en studenten dus een reële verbetering van onderwijskwaliteit te bieden. We vinden dit niet acceptabel en verzoeken u met klem, aansluitend bij de eisen van WOinActie, de doelmatigheidskortingen te schrappen en bovendien structureel extra investeringen in wetenschappelijk onderwijs te doen.

De noodzaak van investeringen in hoger onderwijs wordt door uw eigen ministerie al lange tijd onderkend. In 2010 is door de Commissie Veerman het rapport *Differentiëren in Drievoud* opgesteld, waarin de toenmalige staat van het Nederlandse hoger onderwijs is geanalyseerd en ideeën voor de toekomst daarvan zijn uitgewerkt. In het rapport is geconcludeerd dat het hoger onderwijs niet toekomstbestendig is. Om daar iets aan te doen, is niet alleen een groot aantal inhoudelijke voorstellen uitgewerkt, maar is ook de noodzaak van extra investeringen benadrukt.²

Het rapport-Veerman is sinds zijn verschijnen leidend geweest in de visie op hoger onderwijs van uw ministerie, zoals te zien is in de strategische agenda's hoger onderwijs die sindsdien zijn opgesteld. In de strategische agenda van 2011 wordt gesteld dat het rapport-Veerman "het kabinet en het hele hogeronderwijsveld ervan [heeft] doordrongen dat een kwaliteitsimpuls in het hoger onderwijs nodig is en dat ingrijpende veranderingen daarom urgent zijn."³ Hoewel de noodzaak van een kwaliteitsimpuls dus werd erkend, is hier niet zonder meer extra geld voor vrijgemaakt. De financiële verantwoordelijkheid voor kwalitatief hoogwaardig onderwijs is daarentegen bij de studenten zelf gelegd. Zij werden

¹ Zie <https://vsnu.nl/dalende-rijksbijdrage.html>

² In het rapport is te lezen: "Zonder continuïteit in de huidige financiering en zonder extra (financiële) middelen zullen de ambities niet gerealiseerd kunnen worden. Het hoger onderwijs heeft de afgelopen decennia een grote prestatie geleverd en veel efficiëncyslagen gemaakt door met weinig extra geld een enorme studentengroei te accommoderen. Maar dit houdt een keer op." Rapport commissie Veerman *Differentiëren in drievoud*.

³ Strategische agenda hoger onderwijs *Kwaliteit in Verscheidenheid*.

geacht de lasten te dragen van de noodzakelijke investeringen in onderwijs, door een verslechtering van hun persoonlijke financiële positie te accepteren. In de strategische agenda van 2011 werd beoogd de investeringen te bekostigen door middel van geld dat vrijkomt door de invoering van de langstudeerboete en van het leenstelsel in de master.⁴ In 2015 was de langstudeerboete van tafel en moest het geld voor investeringen in onderwijskwaliteit komen van de studievoorschotmiddelen die vrij zouden komen bij de invoering van het leenstelsel.⁵ Vanaf september 2015 is de basisbeurs voor studenten inderdaad afgeschaft en is daarvoor een leenstelsel in de plaats gekomen, met de toezegging van de toenmalige minister van OCW Jet Bussemaker dat het vrijgekomen geld zou worden geïnvesteerd in onderwijs.⁶

Het is pijnlijk dat investeringen in wetenschappelijk onderwijs door studenten zelf moeten worden opgebracht door hun basisbeurs in te leveren. Dat deze investeringen nodig zijn is echter evident wanneer we kijken naar de ontwikkeling van de rijksbijdrage per student aan de universiteit. In 2000 is er nog sprake van een bijdrage van €19.900 per student. In 2016 is die met 25 procent afgenomen tot €15.000 per student.⁷ Minder geld per student heeft tot gevolg dat universiteiten in verhouding tot het aantal studenten minder docenten kunnen aannemen, wat simpelweg massaler, minder persoonlijk en dus minder goed onderwijs tot gevolg heeft.

De investering van de studievoorschotmiddelen zou de tendens van grootschaliger onderwijs door de afname van de rijksbijdrage per student moeten tegengaan. Deze middelen zijn vanaf 2018 beschikbaar voor universiteiten. Bij het vaststellen van het huidige regeerakkoord is echter ook besloten tot een *doelmatigheidskorting* van €183 miljoen op onderwijs. De VSNU heeft uitgerekend dat er door de uitwerking van die maatregel op wetenschappelijk onderwijs, en door reeds ingezette bezuinigingsmaatregelen, tot 2021 netto bezuinigd wordt op wetenschappelijk onderwijs, ondanks het vrijkomen van de studievoorschotmiddelen.⁸ Bovendien zijn de nu voorgenomen investeringen ook op de langere termijn onvoldoende om de trend van de dalende rijksbijdrage per student te keren. Op deze manier zitten studenten niet alleen zonder basisbeurs, maar hebben zij ook nog

⁴ "Het kabinet investeert in deze periode een bedrag oplopend tot € 230 miljoen voor de beoogde kwaliteitsimpuls. Daartoe worden de besparingen die de langstudeerders-maatregel en de invoering van het leenstelsel in de masterfase opleveren, geherinvesteerd in het hoger onderwijs." Strategische agenda hoger onderwijs *Kwaliteit in Verscheidenheid*.

⁵ "De Commissie Veerman pleitte voor substantiële investeringen. Deze kunnen met de invoering van het studievoorschot gerealiseerd worden." Strategische agenda hoger onderwijs *de Waarde(n) van Weten*.

⁶ In een brief *Inwerkingtreding Wet studievoorschot hoger onderwijs* van 31 maart 2015 zegt de toenmalige minister: "Met de hervorming van het studiefinancieringsstelsel, komen er middelen vrij om te investeren in de kwaliteit van het hoger onderwijs en het aan onderwijs verbonden onderzoek. De kwaliteitsslag die vooral na het rapport van de commissie Veerman (2010) op gang gekomen is in het hoger onderwijs, kan hiermee krachtig worden voortgezet."

⁷ vsnu.nl/dalende-rijksbijdrage

⁸ VSNU input begrotingsbehandeling OCW.

steeds te maken met onderwijs dat steeds verder verschaalt door ontoereikende financiering.

Voor ons als studenten is deze verschraling van het wetenschappelijk onderwijs een alledaagse realiteit. We zien dat werkgroepen groter worden en dat er minder ruimte is voor intensief, kleinschalig en persoonlijk onderwijs, dat kleine studies dreigen te worden opgeheven, waarmee unieke mogelijkheden tot wetenschappelijke specialisatie dreigen te verdwijnen en dat het snelgroeïende opleidingen juist aan middelen ontbreekt om met die groei om te kunnen gaan, zodat ze studenten moeten weigeren.

Samenvattend concluderen we een aantal dingen. De noodzaak van extra investeringen in het hoger onderwijs is sinds 2010 niet alleen bekend bij het ministerie van OCW, maar wordt ook expliciet onderschreven in strategische agenda's hoger onderwijs. Deze noodzaak blijkt bovendien uit de rijksbijdrage per student aan de universiteit, die sinds 2000 met 25% is afgenomen en ook na 2010 alleen maar verder is gedaald. Studenten zijn hier zelf verantwoordelijk voor gehouden en hebben hun basisbeurs moeten inleveren om de noodzakelijke financiële impuls mogelijk te maken. Doelmatigheidskortingen op onderwijs en voorafgaande bezuinigingen op wetenschappelijk onderwijs zorgen er echter voor dat er tot 2021 netto bezuinigd wordt op wetenschappelijk onderwijs. Ook na 2021 neemt de rijksbijdrage per student niet toe.⁹ De slotsom is dat studenten nu én geen basisbeurs én geen substantiële investeringen in hun onderwijs hebben.

We vinden dit onacceptabel en verzoeken u, aansluitend bij de eisen die WOinActie gesteld heeft, twee dingen. Ten eerste om de doelmatigheidskorting op wetenschappelijk onderwijs ongedaan te maken. Daarnaast vragen we u om extra investeringen in wetenschappelijk onderwijs om de rijksbijdrage per student structureel op een hoger niveau te brengen.

Met vriendelijke groet,

Landelijke Studentenvakbond

WOinActie

Democratische Academie Groningen

Humanities Rally

New University!

Zeg Nee

Wewantwoonruimte

⁹ vsnu.nl/dalende-rijksbijdrage

Centrale Studentenraad Universiteit van Amsterdam

Facultaire Studentenraad Faculteit der Geesteswetenschappen Universiteit van Amsterdam

Facultaire Studentenraad Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica
Universiteit van Amsterdam

Facultaire Studentenraad Faculteit der Geneeskunde Universiteit van Amsterdam

Facultaire Studentenraad Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen
Universiteit van Amsterdam

Facultaire Studentenraad Faculteit Economie en Bedrijfskunde

Studentengeleding Faculteitsraad Techniek, Bestuur en Management Delft

Studentenraad Erasmus Medisch Centrum

Centrale Studentenraad Vrije Universiteit

Facultaire Studentenraad Rechtsgeleerdheid Vrije Universiteit

Studentenraad Leids Universitair Medisch Centrum

Studentenraad Geneeskunde Utrecht

Facultaire Studentenraad Letteren Nijmegen

Facultaire studentenraad Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen Nijmegen

Studentengeleding Faculteitsraad Engineering Technology Twente

Studentengeleding Faculteitsraad Erasmus School of Economics

Studentengeleding Faculteitsraad Erasmus School of Social and Behavioral Sciences

Studentengeleding Faculteitsraad Erasmus School of Health Policy and Management

Studentengeleding van de Erasmus School of History, Culture and Communication

(gesteund door de stafgeleding)

Studentengeleding Universiteitsraad Utrecht

Studentengeleding Faculteitsraad Bètawetenschappen Utrecht

Studentengeleding Faculteitsraad Geesteswetenschappen Utrecht

Gezelschap Leeghwater

Studievereniging Mundus Nijmegen

Studievereniging Great Anglo-Saxon Gobblers

Student Party ECCO

De ASVA studentenunie

Studentenvakbond AKKU

Studentenvakbond VIDUIS

Studentenvakbond Student Alliance Wageningen

Studentenvakbond Vereniging voor Studie- en Studentenbelangen te Delft